Sikertörténet az urbanisztikában

Az EUROPAN12 közelebb hozza a Rákos-patakot a zuglóiaikhoz

Az verseny legnagyobb győzteseként Zuglóban a következő időszakban megkezdődnek a Rákos-patak revitalizációjára kapott pályázatok egyes elemeinek megvalósítása – hangzott el a 2014. február 14-én a Lipták-villában tartott díjátadó-fórumon. A nyertes pályázóknak Rozgonyi Zoltán, Zugló alpolgármestere adta át a díjakat.

A nagyszámú zuglói közönséget is vonzó rendezvényt *Rozgonyi Zoltán*, zuglói alpolgármester köszöntő beszédével nyitotta meg, melyben kiemelte: Zugló a versennyel többet nyert, mint maguk a nyertes pályázók, hiszen lehetőség nyílik európai színvonalú patakmeder kialakítására és olyan közösségi tér létrehozására, mely a zuglóiak kedvelt találkozóhelye és **szabadidő eltöltésére alkalmas sport-, séta- és kerékpáros övezetévé** válhat. A megnyitó második részében *Ongjerth Richárd*, a Magyar Urbanisztikai Tudásközpont ügyvezető igazgatója értékelte az egész két éves ciklust: *„Az idei, 12. pályázati forduló **mérföldkő** az EUROPAN magyarországi történtében, hiszen a pályázatokban megfogalmazott célok még soha nem voltak ennyire közel a megvalósuláshoz.” Rozgonyi Zoltán*, alpolgármesterrel egyetértésben arról állapodtak meg, hogy a pályamunkák alapján mielőbb megkezdik az egyezetéseket annak érdekében, hogy a tervezői ötleteket, szakmai javaslatokat, a civil szervezetek elképzeléseivel és a helyiek igényeivel összhangba hozzák. A megvalósulás első lépése a **ZUGKert civil szerveződés** kezdeményezése lehet, hiszen a legjobb út arra, hogy a **közösség bevonásával**, kis lépésekkel indítsák el a megvalósítást.

Zugló az élvonalban!

Az Európa szerte nagy népszerűségnek örvendő építészeti pályázati rendszer 16 tagországa közül a magyar helyszín kiemelkedően teljesített: **a zuglói helyszínre a 35 regisztrált nemzetközi tervezőcsapat összesen 26 pályaművet adott be**. A magyar pályázati felhívás tematikája sokakat lázba hozott, jelentős számban voltak hazai és nemzetközi érdeklődők, ugyanis a tematika a Rákos-patak zuglói szakaszának revitalizációja volt. Az EUROPAN pályázat szabályaival összhangban a bíráló bizottság két **megvétel** díjat (Runner-up) adott ki, illetve **dicséretben** (Special mention) részesített egy pályaművet. Az előbbit a magyar tervező csapat ***„Chain reaction”*** (Láncreakció) terve és a francia ***„Manual towards a clumsy city”*** (Kézikönyv az esetlen városhoz) című anyagok készítői nyerték el. A dícséretet az olasz ***„Tune up, Zuglo!”*** (Hangolj rá, Zugló!) terveket kidolgozó csapat kapta. A három nyertes csapat számára az okleveleket és Zugló Önkormányzata által összeállított ajándékcsomagokat a díjátadón Rozgonyi Zoltán és Ongjerth Richárd adta át. A zsűri a második fordulóba juttatta a francia „Letting flow” (Hadd folyjon!) és a spanyol „The rhythm of the line” (A vonalak ritmusa) terveket.

Az Europan12 kétéves pályázati ciklus **nyertes, dicséretben részesített, valamint a második fordulóba juttatott építészeinek terveiből készült kiállítást** január vége óta tekinthették meg az érdeklődők a zuglói Lipták-villában, ahol szavazataikat is leadhatták, sőt szövegesen is értékelhették a pályaműveket. A hagyományteremtő közönségszavazás eredményét szintén a pályázat hivatalos díjátadásán hirdette ki *Szabó Árpád*, az Europan Magyarország koordinátora február 14-én. A mintegy 50 szavazat és

számos írásos anyag alapján **a közönség** – a Párizsi zsűri döntésével egybehangzóan - a ***„Chain reaction”*** (Láncreakció) **című pályaművet díjazta**, így a közönségdíjat is ők vehették át a február közepén megtartott díjátadón. Az eredményhirdetéseket, a díjak átvételét és rövid pezsgőzéssel egybekötött ünneplést követően a 3 díjnyertes tervezőcsapat röviden bemutatta tervét és összefoglalta azok építészeti és városszociológiai koncepcióját, amit állófogadás és kerekasztal beszélgetés követett.

Chain reaction (Láncreakció)
Szerzők: Guba Sándor, Besenyei Balázs, Szabó Lilla

A magyar csapat zöldfelületi tervezése arra a korábban ismerté vált tervre épít, amely ökoturisztikai folyosót alakítana ki Budapesten. A Rákos patak vonalát és megújításának elképzelését ebbe a koncepcióba fűzték, mintegy regionális elővárosi zöldgyűrű elemet képezve a patak környezetéből. Alternatív közlekedési útvonalakat terveztek a patak mentén, közösségi kertek kialakítására tettek javaslatot, az elhagyott ipari területeket a helyiek számára fontos, hiányzó funkciókkal ellátva újrahasznosítanák. A pályázati kiírás szerint három konkrét tervezési irányt jelöltek ki: újragondolták a Rákos rendezőre átvezető sávot, terveikkel megerősítették Zugló központját és az alulhasznosított tereket fejlesztették, közösségi funkciókkal látták el.

Manual towards a clumsy city (Kézikönyv az esetlen városhoz)
Szerzők: Romain Granoux, Francois Justet, Margaux Minier

A két francia tervezőből és egy kutatóból álló csapat tulajdonképpen egy általánosan hasznosítható eszköztárat dolgozott ki, melyből ajánlásokat készítettek Zugló számára. A tervezési területet feldarabolták és referencia pontokat hoztak létre a kialakított eszköztár könnyebb használhatósága érdekében. A kialakított pontokon többfunkciós központokat hoztak létre, de nyitva hagytak kapukat tervezői, kivitelezői és a helyi lakosok gondolatcseréje következtében kialakuló elképzelések megvalósítása számára.

Tune up, Zuglo’! (Hangolj rá, Zugló!)
Szerzők: Alessandra Glorialanza, Eliana Saracino, Orsola Nina Atioli, Francesco Scillieri, Enrica Olita, Antonio Guerrieri

Az olasz csapat négy alapelvet fogalmazott meg tervük elkészítése kezdetén. Az *időzítés* a fejlesztési lehetőségek bizonytalansága miatt fontos szempont, így fejlesztési, prioritási pontokat alakítottak ki a tervezés során. Az *urbánus vonzerő* lényege, hogy a meglévő közösségi funkciókat folyamatosan és jó összeköttetéssel kössék rendszerbe. Ez segítene Zuglónak és a Rákos pataknak újrapozícionálni területüket a jobb kapcsolatteremtés érdekében. A *hálózatépítés* a fejlődés meghatározó eleme, mely a minőségi kerékpáros útvonalak és közlekedési infrastruktúra elemeinek kialakításán alapul. És végül a *környezet* újratervezése, mely során a zöldfelületi rendszer újra egységet alkothat és ökológiai rendszerbe fűződik össze.

A tervek bemutatását **szakmai fórum** követte: kerekasztal beszélgetés és kötetlen párbeszéd a meghívott szakértők, szervezők, a pályázók, valamint a közönség között a pályázati rendszerről, a legutóbbi ciklusról, az arra beérkezett és sikeres tervekről, illetve a pályázatok gyakorlatban való megvalósításának lehetőségeiről, jövőjéről. A fórum moderátora *Szabó Árpád*, az Europan magyarországi titkárságának koordinátora volt, a kerekasztal résztvevői pedig *Ongjerth Richárd*, a Magyar Urbanisztikai Tudásközpont

ügyvezető igazgatója, aki egyben az Europan magyarországi titkárságának nemzetközi titkára, *Balogh Péter István*, a Budapesti Corvinus Egyetem tájépítészeti karának adjunktusa és *Tihanyi Dominika*, az Újirány csoport tájépítészeti vezető tervezője voltak. A beszélgetést a helyi lakosok kérdései tették izgalmassá.

Miért hasznos egy önkormányzatnak, hogy ennyiféle különböző irányultságú, koncepciójú terv készült a Rákos patakra?

Az Europan tervpályázat lényege nem kiviteli tervek gyártása, hanem a víziók, az átfogó képek megalkotása külső szemlélőkön, fiatal szakembereken keresztül. Nagyon fontos eredmény, hogy a résztvevő önkormányzatok rengeteg sokszínű tervet kapnak, melyekből válogathatnak, szemezgethetnek és a számukra legideálisabb ötleteket valósíthatják meg, a saját maguk által kialakított időrendben – mondta Ongjerth Richárd. Balog Péter véleménye szerint Zugló és a Rákos patak kifejezetten jó helyszínt nyújtott az EUROPAN-nak, hiszen rengeteg izgalmas konfliktust tártak fel és oldottak fel a tervezők.

Tihanyi Dominika rávilágított arra is, hogy az EUROPAN tervezési pályázat nagy segítséget nyújthat a hazai szakembereknek. Mint mondta: „Kiváló lehetőség az EUROPAN az Önkormányzatok számára, hiszen a külföldi nyitott szemlélet jó alapot adhat a hazai tervezésnek, a nemzetközi publicitás pedig további hasznosítási lehetőséget a területeknek."

Hogyan lehet kézzelfogható segítséget nyújtani a terveken keresztül az önkormányzatnak?

Ongjerth Richárd a nemzetközi zsűri alapfelvetéseit idézve kifejtette, hogy a kicsitől kell a nagy felé haladni, vagyis a kisebb költségvetést igénylő fejlesztésekből kell kiindulni és így 5-10 év múlva, olyan lesz a Rákos patak, ahogyan azt a tervezők és a helyi civilek közösen megálmodták. „Az elkészült tervek tulajdonképpen kifogyhatatlan szerszámosládaként adják az ajánlásokat az önkormányzatnak" - mondta Balogh Péter. Ki kell alakítani egy tervezési hierarchiát és egy ütemezést, mely alapján az adott helyszíneken el lehet indítani a tervezést és a kivitelezést. Tihanyi Dominika kifejezetten hangsúlyozza a közösségi tervezés fontosságát és üdvözli a ZUGKert civil egyesület munkáját. A helyi közösség bevonása a tervezésbe és megvalósításba ösztönzi a lakosokat és jobban magukénak érzik a megszületett eredményt.

Alkalmasak-e ezek a tervek a megvalósításra? Milyen léptékben, időtávban kell gondolkodni?

A szakértők elmondták, hogy az elkészült tervek alkalmazkodnak a Főváros elképzeléseihez, de mivel egy élő organikus struktúráról van szó, az érdemi eredményhez nagy összefogás és szilárd alapok kellenek. Egyetértettek abban, hogy alulról kell összegyűjteni az igényeket és az önkormányzatnak kell a kezében tartani a folyamatokat az egységes és használható eredmény érdekében.

Hogyan lehet bevonni a tervezésbe és a kivitelezésbe a helyi civileket? Hogyan reflektálnak a tervek a helyiek igényeire?

A tervek megvalósíthatóságát Bartha Szilvia is igazolta, aki a ZUGKert képviseletében vett részt az eseményen. Elmondása alapján az elkészült terveket be lehet integrálni egy közös, a helyieknek is kedvező tervezési folyamatba és talán a tervezők és kivitelezők részéről is nagyobb lesz az egyetértés, ha kialakul egy erős összefogás.

Indul az EUROPAN13

Az EUROPAN pályázatok célja a kontinens fiatal szakembereiből (építészek, városrendezők, tájtervezők, mérnökök) álló csapatok számára lehetőséget teremteni arra, hogy európai városok és városfejlesztők, **beruházók által kiválasztott stratégiai helyszínekről alkotott saját városépítészeti és építészeti elképzeléseiket kifejthessék**, azok nyilvánosságot kapjanak, és innovatív ötleteik megvalósításában részt vehessenek. A másik oldalon, ahogy Zugló esetében is látjuk, cél, hogy hosszú évek óta elhanyagolt, hasznosításra váró területeket megújíthassanak, újra élettel telivé tegyenek területgazdáik. A fórumon a Magyar Urbanisztikai Tudásközpont, mint az Europan **magyarországi titkárságának nemzetközi koordinátora, Ongjerth Richárd bejelentette a következő forduló, az EUROPAN 13 helyszínének pályázati lehetőségét**. A szervezők olyan területgazdák – elsődlegesen önkormányzatok és más, intézményi és magán ingatlantulajdonosok, vagyonkezelők, vagy ingatlanfejlesztők – jelentkezésére számítanak, akiknek a birtokában, kezelésében olyan **nehezen hasznosítható terület van, amelyeknek** hosszabb távon fenntartható értéknöveléséről, hasznosításáról gondoskodni kívánnak**, ám a szokásos megoldásokkal eddig nem jutottak eredményre**. Ilyen területek lehetnek például az elavult, kihasználatlan ipari, vagy közlekedési területek, rendezésre váró parkok, elhanyagolt lakóövezetek, egykori fegyveres testületek elhagyott területei. Az EUROPAN nemzetközi pályázat valódi értéke és eredménye évek óta a területgazdák számára, így az idén megkezdődő ciklus végére is, hogy a pályaművek készítői több tucat friss, fantázia gazdag, és mégis a megvalósítás felé vezető tervet tesz le a helyszíneket biztosítók asztalára.

2014. február 14.

EUROPAN Magyarország Titkársága

EUROPAN MAGYARORSZÁG

További információ:
www.europan-hungary.hu – www.mut.hu - www.europan-europe.com
Szabó Árpád, DLA, Nemzeti Koordinátor | +36 30 2744963 | arpad.szabo@mut.hu
Pintér Lívia, kommunikációs és partnerkapcsolati vezető |+36 20 224 0147 | l.pinter@mut.hu
A témáról bővebben olvashat a mut-mutato.blog.hu weboldalunkon.

Háttér:
A Franciaországból kiinduló EUROPAN Nemzetközi Építészeti- Városépítészeti pályázat 2013-14-re eső 12. ciklusának értékelése, eredményhirdetése 2014. február 14-én, a Lipták Villában megtartott díjátadóval és fórummal zárult le, a munkának azonban még koránt sincs vége. A **zuglói Rákos-patak és közvetlen környezetének megújítását célzó pályázat** a megvalósításra adott szakmai elképzeléseket, a megvalósítás tehát a feladat nagyobbik része. A Magyar Urbanisztikai Tudásközpont mint az Europan pályázati rendszer hazai, hivatalos titkára a következő időszakban Zugló és az Europan12 sikereivel igyekszik további hírnevet adni a programnak Magyarországon is, hogy előkészítse a következő pályázati ciklust, az Europan13-at.

Az **Europan** fő témája az **európai urbanitás**, azaz a városi létezés olyan új formáinak kialakítása, amelyek tekintetbe veszik a város sokszínűségét, a funkciók sokféleségéből következő formai változatosságát, és olyan köztereket hoznak létre, ahol a városlakók valóban egymásra találhatnak. E cél elérése érdekében az Europan **egyszerre több országban**, **azonos témákban** hirdet pályázatot **40 évesnél fiatalabb európai építészek számára** oly módon, hogy elősegítse a díjnyertes pályamű megvalósítását a szerzők bevonásával.

Az Europan 1984 óta, Magyarországon pedig 1994 óta működik. Magyarország fokozatosan kapcsolódott be az Europan tevékenyégébe. Először fiatal építészeink számára nyílt mód a részvételre, 1995-től (Europan 4) pedig magyar helyszínt is meghirdethetett a Magyar Urbanisztikai Tudásközpont mint az Europan magyarországi titkársága.

A **Magyar Urbanisztikai Tudásközpont** célja az **urbanisztika innovációjának elősegítése** és szakmai skálájának szélesítése. Ennek érdekében a Tudásközpont feladati közé tartozik az urbanisztikai témájú **kutatások, felmérések, módszertani fejlesztések megvalósítása**. A szakmai kommunikáció érdekében a Magyar Urbanisztikai Társaság országos rendezvényeinek, műhelyvitáinak szervezésében aktívan részt vesz, **ezáltal az élénk szakmai közéletének fenntartását biztosítja** és segíti elő. Nonprofit gazdálkodó szervezetként biztosítja a Magyar Urbanisztikai Társaság (MUT) finanszírozási hátterét, emellett ellátja a MUT Titkársági feladatait is. A Tudásközpont célja, hogy **javítsa a magyar urbanisztika ismertségét, hatékonyságát** és elismertségét.

Magyar Urbanisztikai Tudásközpont Nonprofit Kft. / Hungarian Urban Knowledge Centre
1094 Budapest, Liliom utca 48., tel.: +36 1 215-5794, fax: +36 1 215-5162
mut@mut.hu, www.mut.hu